

การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี MANAGEMENT OF PUBLIC FACILITIES FOR BUDDHIST TEMPLES IN BAN NA SAN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

พระสมุห์วีรชัย อินทวณฺโณ, พระครูเนกขัมมธรรมธาร, ภัชลา สุวรรณวล*, เสกศักดิ์ อยู่ดี
Phrasamu Weerachai Intawanno, Phrakru Nekkamthammatan, Patchlada Suwannuan*,
Seksak Yudee

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surat Thani Buddhist College,
Surat Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: patchlada_@hotmail.com

Received 6 September 2023; Revised 25 December 2023; Accepted 28 December 2023

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีและการขัดเกลาทางสังคม ดังนั้น การสาธารณูปการ จึงเป็นงานหนึ่งของเจ้าอาวาส ในงาน 6 ด้าน งานการสาธารณูปการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง การบูรณะซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ เสนาสนะภายในวัด รวมถึงการก่อสร้างวัด ขอสถูปวัตถุ ขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ซึ่งเป็นการสร้างถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการนำมาซึ่งความศรัทธาแห่งพุทธบริษัท ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการงาน ด้านสาธารณูปการของวัด ในเขตการปกครองของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดการสาธารณูปการ เพื่อร่วมกันหารูปแบบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ในการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งเป็นตำบล มี 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาสาร ตำบลควนสุบรรณ และตำบลพุนพรี มีพระภิกษุสามเณร จำนวน 195 รูป ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอบ้านนาสาร เจ้าคณะตำบลควนสุบรรณ เจ้าคณะตำบลนาสาร เจ้าอาวาสวัดควนสุบรรณ และเจ้าอาวาสวัดควนศรี จำนวน 5 รูป

ผลการวิจัย: พบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีรายละเอียดดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระลูกวัด มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีพรรษาระหว่าง 11-20 พรรษา มีวุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาชั้นเอก 2) พระภิกษุและสามเณรมีความเห็น อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการ ถัดมา คือ ด้านงบประมาณ และน้อยที่สุด คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ 3) การศึกษากระบวนการ 3.1) การส่งเสริมพระสงฆ์หรือบุคลากรในวัดให้มีการศึกษาที่ดี ใช้เทคโนโลยีในการสาธารณูปการ เช่น การออกแบบการก่อสร้าง การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น 3.2) ควรมีการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณในการบูรณปฏิสังขรณ์ด้วยความคุ้มค่าและประหยัด 3.3) การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ภายในวัด ควรคำนึงถึงหลักการของความคุ้มค่า คือ มีประโยชน์สูงแต่ประหยัดที่สุด 3.4) ให้ดำเนินการอย่างเหมาะสมกับความต้องการในการใช้งาน มีการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยต้องมีการวางแผน สักงาน ควบคุมงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้วย

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: การพัฒนาบูรณะวัด มีหลักพรหมวิหารเข้ามาบูรณาการกับทฤษฎีสมัยใหม่ มีความเกี่ยวข้องในลักษณะของพระพุทธศาสนาเชิงประยุกต์ ตามหลักพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ หลักความมีเมตตา ความกรุณา มีมุทิตา และอุเบกขา การวางใจเป็นกลาง พิจารณาเห็นด้วยปัญญา ในงานด้านการสาธารณูปการของวัด

สรุป: หลักการดำเนินการสาธารณูปการ เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์ในเขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส หรือภารกิจด้านการก่อสร้าง การซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม กุฏิ เมรุ การจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนสมบัติของวัด เป็นต้น

คำสำคัญ: การจัดการ, สาธารณูปการ, คณะสงฆ์, บ้านนาสาร, สุราษฎร์ธานี

Abstract

Background and Objectives: Buddhism involves the way of life, culture, customs, traditions, and socialization. Therefore, an abbot must take action for the public facility concerns, which is one of the six works. The management of public facilities consists of construction and renovation for any kind of temple facilities. Likewise, they are concerned with the request for the royal grant of the temple area and related to the conduct of founding and building a temple. Building permanent public facilities yields significance to the faith of Buddhism among Buddhists. For this research, the objectives are; To study general condition in the management of public facilities for Buddhist temples in administrative area of the Sangha in Ban Na San district, Surat Thani province and study the problems, obstacles, and guidelines for the management of public facilities to find pattern or guideline for solution of possible problems in the management of public facilities for Buddhist temples in Ban Na San district, Surat Thani province.

Methodology: This mixed-methods research, in which data were collected by literature review and in-depth interviews with key informants from three sub-districts, which included Na San sub-district, Khuan Suban sub-district, and Phru Phi sub-district. All three sub-districts had 195 Buddhist monks and novices for in-depth interviews. The qualitative data were gathered from five key informants who were ecclesiastical official monks, which included the Ecclesiastical District Officer of Ban Na San district, the Ecclesiastical Commune-Chief of Khuan Suban sub-district, the Ecclesiastical Commune-Chief of Na San sub-district, the abbot of Khuan Suban Temple, and the abbot of Khuan Si Temple.

Main Results: The results of this research indicated: 1) The demographic of the key informants in “Management of Public Facilities for Buddhist Temples in Ban Na San district, Surat Thani Province” consisted of the following details: Most respondents were Buddhist monks in the temples between 31-40 age, 11-20 years of ordination and obtained the Dhamma scholar advanced level in education; 2) The Buddhist monks and novices, who had opinions on management, had the highest level of mean value. In the secondary, it was facility management, then the money management. Materials management had the lowest mean value. All aspects had been respectively sorted; 3) The study of the process comprised 3.1) To support Buddhist monks and personnel in the temples to be well educated in public facility technology and to

use this technology for designing the construction and doing the public announcement, 3.2) should have planned the budget for renovation in a worthwhile and economical manner, 3.3) Purchasing materials, equipment of appliances within the temple should take into account the principle of value for money, that is, useful and extremely economical, and 3.4) to manage with appropriate and systematic approaches by planning, implementing, controlling, follow-up and assessment.

Involvement to Buddhaddhamma: The temple development integrates the concept of Brahmvihāra with modern theories. It is related to Applied Buddhism with regard to Buddhism and sustainable development. There are loving-kindness or benevolence (*Mettā*), compassion (*Karunā*), empathetic joy (*Muditā*), equanimity (*Upekkhā*) or being free from attachment to everything and considering with intelligence in the management of temple public facilities.

Conclusions: Managing public facilities was a mission of temples and Buddhist monks toward the development of buildings and the environment, such as the renovation of both the Buddhāvāsa area and Saṅghāvāsa area, or the mission of the construction and reparation. The maintenance of buildings and public facilities included the construction of the Uposatha hall, classroom building, preaching hall, monastery library, dormitory, crematorium, and temple property accounting management.

Keywords: Management, Public infrastructure, Group of Buddhist monks, Ban Na San, Surat Thani.

บทนำ

การสาธารณูปการโดยรวม หมายถึง การพัฒนาวัดในด้านวัตถุทุกอย่างไม่เฉพาะแต่ศาสนสถานเท่านั้นหากรวมไปถึงการทำวัดให้สะอาด ร่มรื่น สะดวกสบาย การทำถนนทางเดินในวัดและการตกแต่งวัดให้ดูสวยงามสบายตาแก่ผู้พบเห็น นอกจากนี้ การสาธารณูปการเป็นงานประจำของเจ้าอาวาสอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำทั้งนี้ เพื่อสร้างสิ่งที่เป็น รักรักษาสิ่งที่มีอยู่แล้วไว้และซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดทรุดโทรมให้คงสภาพไว้เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและพระสงฆ์ภายในวัด (Phramaha Thachathorn Sirimongklo, 2014) ในการนี้ให้รวมถึงการดูแลรักษาศาสนสมบัติของพระพุทธศาสนาที่เป็นสมบัติส่วนรวมของสงฆ์มีใช้สมบัติส่วนตัวของผู้ใดผู้หนึ่ง โดยเฉพาะมีพระพุทธานุญาตให้สงฆ์ช่วยกันดูแลรักษา เช่น ให้ตั้งพระภิกษุทำหน้าที่ดูแลรักษาวัสดุสิ่งของของสงฆ์ซึ่งเรียกว่า “ภัณฑาคาริก” โดยเฉพาะศาสนสมบัติแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ

ศาสนสมบัติวัด คือ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง เป็นหน้าที่ของสงฆ์ในวัดนั้น ซึ่งมีเจ้าอาวาส เป็นต้น ช่วยกันดูแล รักษา ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย

ศาสนสมบัติกลาง คือ ทรัพย์สินอันมิใช่เป็นศาสนสมบัติวัด แต่เป็นของสงฆ์ส่วนกลาง เช่น ที่ดินและผลประโยชน์วัดร้าง ทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้สงฆ์ส่วนกลาง ศาสนสมบัติกลาง เป็นหน้าที่ของผู้ปกครองสงฆ์ระดับสูงดูแลรักษา ทั้งนี้ การจัดการศาสนสมบัติภายในวัด จะต้องยึดหลักให้ถูกต้องตามกฎหมาย พระธรรมวินัย มติมหาเถรสมาคมและจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยทั่วไปหากไม่จำเป็น

หลักการดำเนินการสาธารณูปการ เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์ในเขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือภารกิจด้านการก่อสร้าง การซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม กุฏิ เเมรุ การจัดการศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี

การจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนสมบัติของวัด เป็นต้น (Phrakhru Sangharak Anan Sutdhimano et al., 2021)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในปัจจุบัน เป็นกิจกรรมสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงถาวรของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการปกครองเพื่อบังคับบัญชาการดูแลคุ้มครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย การบริหารตามแนวพระพุทธศาสนา หมายถึง พุทธวิธีในการบริหารควรยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารเองต้องประพฤติปฏิบัติธรรมและใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร ตลอดจนต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง พึงสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังพุทธภาษิตว่า “ถ้าผู้ปกครองทรงธรรม ประเทศชาติก็เป็นที่สุข ผู้ลดาควรสละสุขเล็กน้อย เพื่อสุขยิ่งใหญ่ของส่วนรวม” เพราะฉะนั้น การกล่าวถึงการปกครองคณะสงฆ์หรือการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ต้องถือพระธรรมวินัยเป็นหลักสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ เพราะพระธรรมวินัยเป็นโครงสร้างและการจัดระเบียบคณะสงฆ์ให้เกิดความเป็นธรรมเรียบร้อยดีงาม และเป็นรูปแบบพัฒนาบุคลากรในคณะสงฆ์ให้ทราบบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบ (Phramaha Thirasuk Thammasaro, 2013)

การจัดการสาธารณูปการของวัด ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะถ้ามีระบบบริหารจัดการที่ดีศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การบริหารที่ดีนั้นจะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับการแบ่งงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตนและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพราะการบริหารคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้ มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอิทธิพลเกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ การบริหารคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการนั้น มีกระบวนการดำเนินงานที่มีลักษณะ ดังนี้ ปัจจัยนำเข้าหรือวัตถุดิบมีการคัดสรรอย่างดี มีกระบวนการดำเนินงาน กระบวนการผลิตที่ดี และมีผลผลิตที่ดี การมีประสิทธิภาพจึงต้องพิจารณากระบวนการดำเนินงานว่า ประหยัด รวดเร็ว มีคุณภาพของงาน (Phramaha Thawin Piyathommo, 2013)

วัดเป็นหน่วยงานปกครองและหน่วยงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมถึงกิจการอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมสังคมและศาสนา หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัดนั้น ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสิ้น เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด อนึ่ง วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ตามความในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 วัดจึงได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ด้วย เพราะฉะนั้น วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางอย่างที่ตนเองมิได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสาม ว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป” ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้ปกครองวัดตามมาตรา 36 และเป็นผู้แทนวัด ตามมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งเป็นฐานะเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังความแห่งมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพราะเหตุนี้ ตำแหน่งเจ้าอาวาสจึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่ง

จากมติเถรสมาคม หลายฉบับที่ผ่านมา เช่น มติที่ 182/2559 ได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถ ที่จะรับผิดชอบงานด้านสาธารณูปการของสมาคม ดังที่ปรากฏ ทั้งนี้ทั้งนั้น คณะสงฆ์อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี อาจจะประสบปัญหาด้านบุคลากร แบบเดียวกัน รวมถึง ปัญหาต่าง ๆ ด้วย

จากเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อที่จะทราบแนวทางรวมถึงวิธีการจัดการสาธารณูปการของวัด รวมถึงร่วมกันในการแก้ไข

ข้อบกพร่อง และพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมดังเจตนารมณ์มติเถรสมาคม มติที่ 182/2559 ได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถ ที่จะรับผิดชอบงานด้านสาธารณูปการของสมาคม ด้านต่าง ๆ สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการงานด้านสาธารณูปการของวัด ในเขตการปกครองของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดการสาธารณูปการ เพื่อร่วมกันหารูปแบบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ในการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัย ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุและสามเณรที่อยู่ในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งเป็นตำบล มี 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาสาร ตำบลควนสุบรรณ และตำบลพรุพรี มีพระภิกษุสามเณร จำนวน 195 รูป และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T.) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 รูป ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอบ้านนาสาร เจ้าคณะตำบลควนสุบรรณ เจ้าคณะตำบลนาสาร เจ้าอาวาสวัดควนสุบรรณ และเจ้าอาวาสวัดควนศรี จำนวน 5 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.872 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามตามกรอบของการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามในรูปแบบกระดาษเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เตรียมความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการวิเคราะห์ระเบียบวิธีศึกษาด้านเทคนิค การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดถึงบทความงานวิจัยในวารสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นการรวบรวมขั้นแรกเพื่อนำมาประกอบการศึกษาในการกำหนดแนวคิด ประเด็นและตัวแปรที่ศึกษา รวมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาเชิงปริมาณแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ด้านการจัดการสาธารณูปการของวัด ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า การศึกษาเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัย พบว่า พระภิกษุและสามเณรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการจัดการงานด้านสาธารณูปการของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการดำเนินการเกี่ยวกับด้านบุคลากร และการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้วัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจของเจ้าอาวาสในด้านอื่น ๆ ด้วย การพัฒนาเหล่านี้ ได้แก่ การดูแล การทำนุบำรุงรักษา สาธารณสมบัติของวัด การดูแลและรักษาสสิ่งก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น พระอุโบสถ เมรุ อาคารเรียน หอธรรม ศาลาการเปรียญ เป็นต้น แต่งานสาธารณูปการของแต่ละวัดอาจมีความแตกต่างกันไม่เท่าเทียมกัน มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของเศรษฐกิจ และความต้องการของชุมชน รวมถึงบารมีของเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ในวัดเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phramaha Somchai Santikaro (2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อทุก ๆ องค์การ เพราะไม่ว่าองค์กรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนของทุก ๆ องค์การนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากร การบริหารงบประมาณ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ จำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วยเพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างเสนาสนะต่าง ๆ โดยเน้นการรักษาศิลปวัฒนธรรมและถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ผ่านทางสาธารณูปการ เสนาสนะ และศิลปวัตถุภายในวัด เน้นหลักความสามัคคี ซึ่งการทำงานที่เป็นกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ภายในวัด ซึ่งมีฐานะเป็นผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วม (Phramaha Sirichai Sirinathaya, 2014)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านบุคลากร การตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรบุคคล ซึ่งสำคัญที่สุดเหนือทรัพยากรอื่นใด กล่าวคือ ปัจจัยด้านบุคลากรจะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ トラบใดที่ยังยอมรับความจริงว่าทรัพยากรมนุษย์นั้นสำคัญยิ่งกว่าปัจจัยการผลิตอื่น ๆ แม้จะมีเครื่องจักรกลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานมากขึ้นหรือมีการใช้วิทยาการสูงขึ้นและมีความสามารถยอดเยี่ยมเพียงใดก็ตาม ก็ยังไม่สามารถเข้ามาแทนที่คนที่มีความวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นผู้สร้างและผู้ใช้เครื่องมือได้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phramaha Wirat Mahaweero (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศาสนสมบัติวัดของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัย

พบว่า การจัดการศาสนสมบัติวัดของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม พบว่า ด้านบุคลากร ปัจจุบันทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อทุก ๆ องค์การ เพราะไม่ว่าองค์การจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนของทุก ๆ องค์การนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากร

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านงบประมาณ ยังคงมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phrasamu Charoen Kwesco (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศาสนสมบัติวัดของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศาสนสมบัติวัดของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม ด้านงบประมาณ การบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ จำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ การตระหนักถึงเทคนิคการจัดการเน้นการจัดสรรทรัพยากรปัจจัยให้เพียงพอกับความต้องการ ภายใต้ข้อกำหนดของขอบเขตของงาน งบประมาณ ระยะเวลา คุณภาพ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังกล่าวนี้อ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phrasamu Ek Chinwamso (2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสาธารณูปการ: กรณีศึกษาวัดในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสาธารณูปการวัดในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ด้านวัสดุอุปกรณ์ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างเสนาสนะต่าง ๆ โดยเน้นการรักษาศิลปวัฒนธรรมและถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ผ่านทางสาธารณูปการ เสนาสนะ และศิลปวัตถุภายในวัด

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการ การให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการ โดยพิจารณาเลือกใช้เทคนิควิธีในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phrarector Somchai Somchato (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม เน้นหลักความสามัคคี ซึ่งการทำงานที่เป็นกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วม

3. แนวทางการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามรายด้านการวิจัย คือ ด้านบุคลากร ได้แก่ รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของสาธารณูปการของวัด ในฐานะสาธารณวัตถุและสาธารณสถาน ด้านงบประมาณ ได้แก่ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีงบประมาณแก่พระสังฆาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาธิการผู้ที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ทั้งในส่วนของการสำรวจความต้องการ การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ปลุกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบในการร่วมกันรักษาวัสดุอุปกรณ์ของวัดแก่พระภิกษุสามเณร ศิษย์วัด และประชาชนทั่วไป และส่งเสริมให้ทุกวัดแต่งตั้งภิกษุผู้มีความรู้และความรับผิดชอบเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นทางการ ด้านการจัดการ ได้แก่ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่พระสังฆาธิการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาธิการผู้ที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ทุกวัดจัดทำรหัสแยกประเภทศาสนสมบัติแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดัง Figure 1

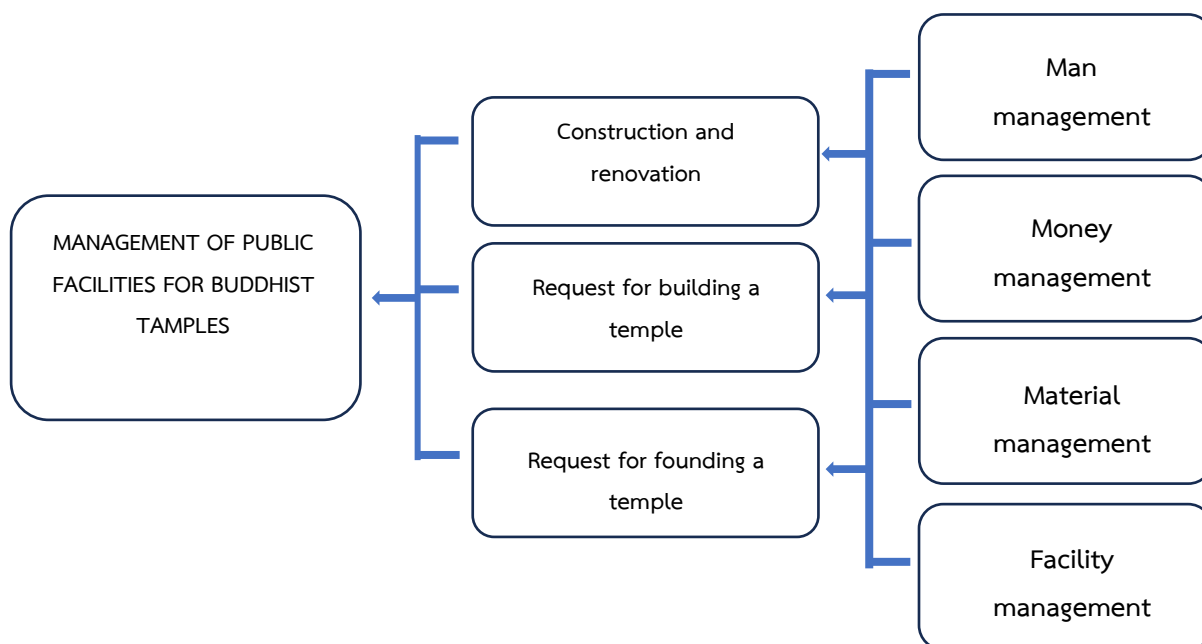

Figure 1 Developing temples and integration with modern theories according to Buddhism and sustainable development.

จาก Figure 1 สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาด้านบุคลากร วัดจะต้องสนับสนุนส่งเสริมพระสงฆ์หรือบุคลากรในวัดให้มีการศึกษาที่ดี ใช้เทคโนโลยีในการสาธารณูปการ เช่น การออกแบบการก่อสร้าง การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น แนวทางในการพัฒนาในด้านบุคลากรจะต้องมีการอบรมให้ความรู้ และหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นหลักในการทำงาน จำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อสร้างบุคลากร หรือสนับสนุนให้บุคลากรที่มีอยู่ได้ศึกษาหาความรู้ด้านการก่อสร้างและอื่น ๆ ด้านบุคลากร จำเป็นต้องสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้คำปรึกษา หรือใช้การจ้างบริษัทมาออกแบบคำนวณราคาการก่อสร้างให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ควรจัดตั้งคณะกรรมการขอให้คำปรึกษาแนะนำด้านสาธารณูปการ จัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือในกรณีเกิดเหตุสุดวิสัย และจัดอบรมพระสงฆ์โดยการเฉพาะอย่างยิ่งระดับเจ้าอาวาสให้เป็นผู้มีความรู้ด้านงานสาธารณูปการ การจัดการสาธารณูปการควรมีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกันโดยเคารพกฎระเบียบกติกาศาสนและควรอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นที่อยู่ในรูปงานสาธารณูปการ ด้านบุคลากร ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีกฎหมายหรือระเบียบเป็นการเฉพาะ ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรผ่านการอบรมในโครงการต่าง ๆ โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย ด้านกิจการคณะสงฆ์ ด้านการก่อสร้าง และด้านการเงินการบัญชี ทุกวัดควรส่งบุคลากรไปอบรมและปฏิบัติ หรือศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ แล้วนำมาแก้ไขเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง เสนาสนะในวัดของตนให้ดีขึ้นมีมาตรฐาน ควรฝึกอบรมด้านวิศวกรรมการก่อสร้าง ด้านสถาปัตยกรรม โดยใช้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ เจ้าอาวาส ควรมีการสนับสนุนบุคลากรหรือพระสงฆ์ในวัดให้ไปศึกษาเล่าเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อนำความรู้มาพัฒนาวัดให้เป็นระเบียบมีแบบแผน และตัวอย่างที่ดีน่าเลื่อมใส เพื่อให้ญาติโยมเกิดความศรัทธา ควรจัดตั้งคณะกรรมการสาธารณูปการของวัดมีการรวมกลุ่ม และจัดอบรมให้ความรู้ด้านสาธารณูปการ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง การดูแลรักษา ควรให้บุคลากรของวัดได้รับการพัฒนาศักยภาพทางด้านการศึกษาเพื่อนำความรู้มาพัฒนาวัดให้เป็นระบบ

2. ปัจจุบันมีแนวทางในการดำเนินงานด้านงบประมาณจากภาครัฐและเอกชน โดยมีการเขียนโครงการก่อสร้าง มีการออกแบบ การคำนวณราคา และยื่นแบบเสนอของบประมาณ ด้านงบประมาณในการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ต้องสร้างสภาพคล่องทางการเงิน ควรขอความร่วมมือจากภาครัฐ ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานด้านการเงินงบประมาณเพื่อการจัดการสาธารณูปการในวัด ด้านงบประมาณนี้วัดจะต้องมีการวางแผนมีการระดมทุนในช่องทางต่าง ๆ เพื่อจะได้นำทุนมาบริหารจัดการ การก่อสร้าง หรือบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ ควรมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ และควรมีคณะกรรมการทั้งพระและฆราวาสช่วยกันวางแผนเพื่อประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารการทำบุญแก่ฆราวาสอย่างเป็นระบบ ต้องมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของวัดให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด การจัดการสาธารณูปการของวัด ได้เงินงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอส่วนใหญ่จะได้รับจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา หรือจัดกองผ้าป่าสามัคคี เพื่อรวบรวมเงินบริจาคและนำมาบูรณปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างภายในวัด ในกรณีที่จะขอรับเงินงบประมาณแผ่นดินและต้องการได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุน ต้องมีโครงการก่อสร้างที่มีแบบแปลนชัดเจน และเมื่อได้รับเงินมาแล้วต้องดำเนินการใช้จ่ายให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอรับเงิน และจะต้องมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายตามลำดับขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ไปจนกระทั่งถึงการจัดทำรายงานสรุปเป็นเอกสารที่มีลักษณะเป็นทางการ ควรขอรับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการก่อสร้างต่าง ๆ และควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการประชาสัมพันธ์เพื่อการระดมทุน ด้านงบประมาณ ควรมีการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณในการบูรณปฏิสังขรณ์ด้วยความคุ้มค่าและประหยัด ควรมีกระบวนการสรรหางบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ประชาชนในเขตวัดหรือพื้นที่ใกล้เคียง หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ต้องมีการจัดอบรมทางด้านการจัดทำบัญชี การตรวจสอบระบบบัญชีและการจัดงบดุล สิ่งสำคัญประการแรก คือ ต้องสร้างศรัทธาให้ประชาชนเลื่อมใส เมื่อประชาชนมีศรัทธาก็จะเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณ และถือได้ว่างบประมาณที่ได้รับการบริจาคของประชาชนนั้น เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการด้านสาธารณูปการอย่างยิ่ง

3. การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ภายในวัด ต้องเลือกสรรวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีคงทนถาวร เพราะจะได้มีอายุการใช้งานได้นาน และปัจจุบันนี้ วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นก็มีให้เลือกหลากหลายประเภท และหาซื้อง่ายด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรคำนึงถึงหลักการของความคุ้มค่า คือ มีประโยชน์สูงแต่ประหยัดสุด ควรปลูกจิตสำนึกแก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้รู้จักกับผิดชอบดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของวัด ควรจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมเครือข่ายกับผู้ประกอบการด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปการ ควรเชิญเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้มาคอยให้คำปรึกษาในการก่อสร้างหรือบูรณปฏิสังขรณ์ภายในวัด เช่น วิศวกร นักออกแบบ หรือผู้ชำนาญการด้านสถาปัตยกรรม การใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างก็มีความรู้เป็นเบื้องต้น ควรจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สถานที่การใช้วัสดุอุปกรณ์ และจัดทำคู่มือหรือวิธีการใช้งานเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รู้วิธีใช้งานวัสดุอุปกรณ์นั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดและมีอายุการใช้งานได้นานที่สุด ต้องปลูกฝังให้ภิกษุสามเณรภายในวัดรวมถึงพุทธศาสนิกชน ได้ร่วมกันดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของวัดให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ควรมีการตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้างเสียก่อน ให้ได้มาตรฐานถูกต้อง ก่อนที่จะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ การใช้วัสดุอุปกรณ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อคุณสมบัติอุปกรณ์นั้น ๆ ว่าเหมาะสมกับงานประเภทไหน และควรใช้อย่างไรให้มีอายุการใช้งานได้ยืนยาว ควรมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบควบคุมวัสดุอุปกรณ์ได้มาตรฐาน ควรมีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการวัสดุก่อสร้างเพื่อช่วยเหลืองานด้านสาธารณูปการของคณะสงฆ์

4. แนวทางในการก่อสร้างภายในวัด ไม่ควรให้ใหญ่เกินความจำเป็นหรือไม่เล็กเกินไป จนไม่สามารถใช้งานได้จริง ให้ดำเนินการอย่างเหมาะสมกับความต้องการในการใช้งาน ควรมีการจัดตั้งทีมงานในการดูแลและควบคุม

การสาธารณูปการอย่างใกล้ชิด มีการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยต้องมีการวางแผน สิ่งงาน ควบคุมงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ทุกวัดควรมีที่ปรึกษาด้านสาธารณูปการประจำวัด ควรนำระบบ QC (Quality Control) หรือการควบคุมคุณภาพอย่างต่อเนื่องไปใช้ในการดำเนินงานด้านสาธารณูปการของวัด การพัฒนาด้านการจัดการต้องย้อนกลับไปพัฒนาด้านบุคลากรเสียก่อน แล้วจึงนำบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาดำเนินการจัดการให้เกิดการพัฒนาตามศาสตร์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสาธารณูปการ การจัดการด้านสาธารณูปการภายในวัดควรเริ่มต้นที่หลัก 5 ส. คือ ส 1) สะสาง หมายถึง การเสียสละ จาคะลดของใช้ส่วนตัวของพระภิกษุสงฆ์ และสิ่งของภายในวัดนำไปบริจาคหรือแบ่งปันให้กับวัด โรงเรียน ชุมชน ส 2) สะดวก หมายถึง การมีสติในการจัดการ ส 3) สะอาด หมายถึง การดูแลรักษาวัดและชุมชนให้มีความสะอาดสวยงาม ส 4) สร้างมาตรฐาน หมายถึง การเคารพความถูกต้องของหมู่คณะหรือความยุติธรรมทางสังคม และ ส 5) สร้างวินัย หมายถึง การรักษาพระธรรมวินัย โดยการรักษาและประพฤติปฏิบัติ ดังนั้น ทางคณะสงฆ์ควรมีการจัดการด้านสาธารณูปการ ในระดับอำเภอ และหากมีในระดับตำบลด้วย ก็อย่างยิ่งเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านสาธารณูปการของคณะสงฆ์เป็นอย่างดี แนวทางการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์ในบริบทด้านการจัดการ ควรตั้งคณะกรรมการควบคุมดูแลการก่อสร้างภายในวัด ด้านการจัดการนั้น ควรจัดทำบัญชีสาธารณูปการภายในวัด ควรมีงบประมาณสำรองไว้ในกรณีฉุกเฉินที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สาธารณูปการของวัด เช่น เกิดเหตุไฟไหม้ เป็นต้น ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผน มีการควบคุม มีการปฏิบัติงานตามแผน และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน อย่างเป็นรูปธรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

บริบทการจัดการสาธารณูปการของวัดด้วยการบริหารจัดการสาธารณูปการสมัยใหม่ คือ การนำเอาการบริหารจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์เดิม มาคิดวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์หาข้อเด่น ข้อด้อย วิฤติและโอกาส ปัญหาที่พบและนำเอาข้อดีของการบริหารจัดการสาธารณูปการสมัยใหม่ มาการพัฒนาให้เกิดเป็นรูปธรรม และสามารถปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการสาธารณูปการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยใช้แนวคิดทฤษฎี 4Ms อันประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร จำเป็นต้องให้ทางคณะสงฆ์อำเภอ ออกมติดิในที่ประชุม เพื่อกำหนดรูปแบบสาธารณูปการที่ชัดเจน เช่น ผู้ที่จะรับผิดชอบงานด้านสาธารณูปการแต่ละภาคส่วน จะต้องมีความรู้ความสามารถ มีการฝึกอบรม เพื่อให้เห็นความสำคัญของสาธารณูปการของวัดในฐานะสาธารณวัตถุและสาธารณสถานซึ่งเป็นสมบัติของชาติ 2) ด้านงบประมาณ จำเป็นต้องมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีงบประมาณแก่พระสังฆาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาธิการผู้ที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณทั้งในส่วนของการสำรวจความต้องการ การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินการ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ จำเป็นต้องปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบในการร่วมกันรักษาวัสดุอุปกรณ์ของวัดแก่พระภิกษุสามเณร ศิษย์วัด และประชาชนทั่วไป และส่งเสริมให้ทุกวัดแต่งตั้งภิกษุผู้มีความรู้และความรับผิดชอบเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นทางการ 4) ด้านการจัดการ จำเป็นต้องจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่พระสังฆาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาธิการผู้ที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ทุกวัดจัดทำรหัสแยกประเภทศาสนสมบัติแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการตรวจสอบ และแสดงความโปร่งใสได้อีกประการหนึ่งด้วย ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งหมด โดยอยู่บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เป็นตัวแปรสำคัญ 3) ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการงานสาธารณูปการในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเป็นข้อเปรียบเทียบกับงานวิจัยชิ้นนี้ เช่น วัดในจังหวัดชุมพร หรือ นครศรีธรรมราช เป็นต้น

References

- Phrakhrusangharak Anan Sutdhimano, Phramaha Krisada Kittisobhano, & Phrapalad Raphin Buddhisaro. (2021). A model of Buddhist construction management according to monastery, people and state for happiness creation project of Sangha administration, pathumthani province. *Journal of MCU Social Science Review*, 10(1), 171-182.
- Phra Rector Somchai Somchato. (2011). The role of the Sangha Commander in the management of the religious treasures of the temple in Bang Phae District. Ratchaburi Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrasamu Charoen Kwesco. (2011). Management of the religious treasures of the Sangha Commission in Samut Songkhram province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrasamu Ek Chinwamso. (2012). Public Participation on Temple Facilities Establishing: A Case Study of Phraintharacha Municipality, Bang Pa-In District, Phranakhon Si Ayutthaya Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Sirichai Sirinathaya. (2014). Strategic human resource management Of the Subdistrict Administration Organization In Lam Plai Mat District Buriram Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Somchai Santikaro. (2013). Participation of the people in building public utilities: Case study in Phra Inracha Sub -district Municipality, Bang Pa -In District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Thachathorn Sirimongklo. (2014). Buddhist tourism management of Nong Waeng Temple, Phra Aram Luang, Mueang District, Khon Kaen Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Thawin Piyathommo. (2013). Study of the work and the propagation of Buddhism with work. The public image of Phra Kru Sophon Bunsarathasophon [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Thirasuk Thammasaro. (2013). Educational Management of Phra Pariyatham, Pali Department: Case Study Moli Lokyaram Temple Bangkok Yai District Bangkok [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Wirarat Mahaweero. (2011). The religious management of the temple of the Sangha Commission in Samut Songkhram Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.